

การศึกษาความรู้พื้นฐานของหมอเมืองเกี่ยวกับสมุนไพรและสิ่งแวดล้อม

อินใจ วงศ์รัตนเสถียร

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

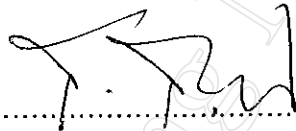
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ธันวาคม 2543

การศึกษาความรู้พื้นฐานของหมอเมืองเกี่ยวกับสมุนไพรและสิ่งแวดล้อม

อินใจ วงศ์รัตนเสถียร

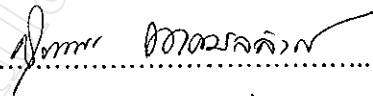
การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

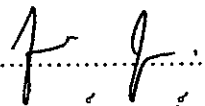
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุนทรเกษม

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.สุภาพร นาคบัลลังก์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภูทงศ์ ภูณฑลบุตร

กรรมการ

6 ธันวาคม 2543

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระในเรื่องความรู้พื้นฐานของหมอเมืองจอมทองเกี่ยวกับสมุนไพรและสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ เกิดจากแรงคล้อยของผู้ศึกษาที่สนใจ และรู้สึกห่วงหาอาลัยต่อองค์ความรู้ของหมอเมืองในการใช้สมุนไพรรักษาโรคในท้องถิ่น อันเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่ากำลังถูกดบดบเทา ขาดผู้คนสืบทอดประจวบกับสถานการณ์ปัจจุบันกำลังมีการตื่นตัวเรื่องระบบการรักษาสมัยใหม่ ซึ่งรับวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตก อีกทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติพืชสมุนไพรกำลังถูกทำลายป่าไม้ลดน้อยลง อันเป็นผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้ผู้ศึกษาเกิดความคิดที่จะอนุรักษ์คุณค่าของหมอเมืองและพืชสมุนไพรเพื่อเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้าด้วยกัน เพื่อให้สภาพนี้คงอยู่กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่แปลกแยกออกจากวัฒนธรรมสมัยใหม่ ผู้ศึกษาได้เข้าไปศึกษาหาคำตอบในตำบลหมู่บ้านที่มีหมอเมืองยังคงบดบเทาในการรักษาเยียวยาชุมชนอาศัยอยู่ ความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้เกิดจากการช่วยเหลือแนะนำและความร่วมมือของผู้มีพระคุณหลายท่านที่ได้ให้ข้อมูล ทั้งด้านแนวความคิด ประสบการณ์ การช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆ

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการค้นคว้าแบบอิสระของผู้ศึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ สุนทรเกษม ท่านอาจารย์ ดร. สุภาพร นาคบัลลังก์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กุฑงศ์ กุณฑบุตร ที่ได้ให้ความกรุณา ให้ความเมตตา ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอันมีค่าอย่างยิ่ง พร้อมทั้งให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชาการจัดการมนุษยและสิ่งแวดล้อม (พะเยา) ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ข้อเสนอแนะในระหว่างการเรียนอีกทั้งให้ความสนใจและคอยถามไถ่ความก้าวหน้าในขณะที่เก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ร่วมคณะที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณะแพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลจอมทอง สาธารณสุขอำเภอจอมทอง เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่มีน้ำใจอันเต็มเปี่ยมในช่วงศึกษาเก็บข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบพระคุณ พ่อหมอเมืองทุก ๆ คนที่ให้ความรู้ ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มให้ความเอ็นดู เมตตา ถ่ายทอดความรู้อันมีคุณค่ายิ่งต่อผู้ศึกษาได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงาน ภูมิปัญญาของท่าน เพื่อใช้ประกอบในการศึกษาข้อมูลเชิงบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ขอขอบพระคุณ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอจอมทอง ที่อำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลพื้นที่ให้ความช่วยเหลือชี้แนะประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ขอขอบพระคุณชาวบ้าน ผู้อาวุโส ในอำเภอจอมทองรวมทั้ง คนใช้ ของพ่อหมอบทุก ๆ คน ที่ให้ข้อมูลประกอบในการศึกษาให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการศึกษา

ขอขอบพระคุณเจ้าของผลงานต่าง ๆ ที่ได้นำมาใช้อ้างอิงทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ ให้การค้นคว้าศึกษาได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

อินใจ วงศ์รัตนสถียร